

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 30 mars 1943 kl. 3 e. m.

Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande i anledning av väckt motion om viss ändring av hälsovårdsstadgans bestämmelser rörande bostads beskaffenhet.

I en inom första kammaren väckt, till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 51, har herr *Frans Ericson* hemställt, »att riksdagen måtte besluta, att till hälsovårdsstadgans § 8 mom. 3 och till § 43 mom. 3 göres följande tillägg: Till lägenhet med kök eller annat särskilt för matlagning avsett utrymme skall jämväl höra lätt tillgänglig, fullgod matkällare».

Motionen.

Inom andra kammaren har väckts en likalydande motion, nr 62.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen I: 51.

Utskottet har i vederbörlig ordning inhämtat yttranden över motionen från medicinalstyrelsen, byggnadsstyrelsen och egnahemsstyrelsen ävensom berett hyresgästernas riksförbund, Sveriges fastighetsägareförbund och svenska hälsovårdstjänstemannaförbundet tillfälle yttra sig över motionen. Andra kammarens andra tillfälliga utskott, dit motionen II: 62 hänvisats, har härjämte införskaffat utlåtanden från statens informationsstyrelse, statens livsmedelskommission, 1941 års befolkningsutredning samt landsorganisationen i Sverige.

Yttranden.

Medicinalstyrelsen, som hört statens institut för folkhälsan, påpekar att vid de senaste årens bostadsutredningar icke från något håll framförts krav på införande av en obligatorisk föreskrift om anordnande av källarutrymmen. Styrelsen ifrågasätter, om det är förenligt med god hushållning vid knapp livsmedelstillgång att uppmuntra den individuella lagringen av livsmedel. Det synes dock önskvärt att frågan om lämpligaste anordnandet av förvaringsplatser för födoämnen göres till föremål för utredning.

Byggnadsstyrelsen anför, att erfarenheten visat att matkällare ha förhållandevis liten användning i storstäderna på grund av att distributionen av matvaror är så ordnad, att några större utrymmen för lagring icke äro där erforderliga. Härtill kommer att källare i värmeledningshus ofta äro olämpliga som lagerlokaler. Vid den moderna högbebyggelsen ligga källarutrymmena i regel icke bekvämt tillgängliga från bostäderna. Vidare möta svårigheter att vid sådan bebyggelse med en mycket begränsad bebyggd yta i förhållande till antalet lägenheter kunna i källarvåningen erhålla erforderligt utrymme för anordnande av någorlunda stora matkällare för alla lägenheterna. Det torde emellertid icke kunna bestridas, att de utrymmen, som inom

moderna lägenheter i städerna äro tillgängliga för förvaring av matvaror på många håll, särskilt i storstäderna, äro tilltagna alltför smått och även på annat sätt mindre lämpliga, varför det vore önskvärt, att mera tillfredsställande utrymmen kunde beredas. — På landet torde de flesta lägenheter ha tillgång till källare. Lämpligt synes dock vara, att bestämmelser utfärdas rörande anordnande av dylika källare.

Egnahemsstyrelsen finner liksom motionären frågan om lämpliga anordningar för födoämnesförvaring i hushållen mycket betydelsefull. Det visar sig emellertid stundom svårt och dyrbart att anordna källarutrymmen. Det nuvarande försörjningsläget har medfört, att intresse på olika håll ägnats frågan om lämplig födoämnesförvaring. Sålunda lär problemet bland annat ha tagits upp till utredning genom en särskild samarbetskommitté, som bildats på initiativ av informationsstyrelsens sektion för aktiv hushållning. Med hänsyn härtill torde motionen åtminstone för närvarande ej böra föranleda åtgärd.

Informationsstyrelsen, som i anslutning till den av styrelsen utövade verksamheten för konsumentupplysning (aktiv hushållning) ägnat uppmärksamhet åt frågan om hushållens livsmedelsförvaring, anser att åtgärder äro behövlige för att åstadkomma förbättrade förvaringsförhållanden. Styrelsen tvivlar dock på att en bestämmelse i hälsovårdsstadgan i enlighet med motionärens förslag skulle vara lämplig. Ett obligatoriskt åläggande att förse bostadslägenhet med källare skulle sannolikt icke kunna genomföras. Där emot kan det måhända befinnas möjligt att tillgodose det i motionen avsedda syftet på annat sätt. En kommitté, vari förutom informationsstyrelsen äro representerade, bland andra, statens institut för folkhälsan, statens byggnadslånebyrå, egnahemsstyrelsen och lantbruksstyrelsen, är för närvarande sysselsatt med studier rörande hushållens förvaringsutrymmen. För den händelse en praktiskt genomförbar lösning därvid framkommer, torde förslag i ämnet i sinom tid komma att framläggas för Kungl. Maj:t.

Livsmedelskommissionen anser, att de nuvarande krisförhållandena knappast kunna åberopas till stöd för motionens yrkande och anser sig i övrigt icke ha anledning fatta ståndpunkt till frågan, huruvida de föreslagna tilläggen till hälsovårdsstadgan böra komma till stånd.

1941 års befolkningsutredning är tveksam om den i motionen föreslagna åtgärden är vad som lämpligen bör i första hand företagas för att åstadkomma förbättringar i fråga om förvaring av matvaror. Ett stort antal fastigheter äro för närvarande ej försedda med matkällare. Möjligheten att företaga ombyggnad av dessa, så att källare erhållas, torde i allmänhet ej föreligga. Utredningen avstyrker motionen under hänvisning till den på initiativ av Aktiv hushållning igångsatta utredningen angående hushållens livsmedelsförvaring.

Hyresgästernas riksförbund framhåller, att många moderna och annars goda lägenheter skulle komma i nivå med utdömningsbara bostäder, om den

föreslagna bestämmelsen införes i hälsovårdsstadgan. På många håll bleve den helt enkelt omöjlig att efterkomma. Endast för bostäder å landsbygden, belägna på minst 2 km:s avstånd från livsmedelsbutik, kan bestämmelsen anses befogad.

Sveriges fastighetsägareförbund framhåller att innehavarna av smålägenheter i städerna äro långt ifrån alltid i behov av matkällare. Bestämmelserna i hälsovårdsstadgan gälla icke allenast hyresbostäder utan även egnahems-lägenheterna. Om en bestämmelse med det föreslagna syftet skulle genomföras, kunde en lägenhetsägare, som saknade ekonomiska möjligheter att anordna matkällare, få sin bostad utdömd av hälsovårdsmyndigheterna. Kostnaden skulle i hyreshus komma att slutligen drabba hyresgästerna. Under uttalande av tvivel om lämpligheten att föreskriva obligatoriskt anordnande av matkällare i nytillkommande byggnader avstyrker förbundet bestämt, att sådana bestämmelser utfärdas i fråga om den befintliga bebyggelsen.

Hälsovårdstjänstemannaförbundet anser att det icke vore lämpligt eller ens möjligt införa ett obligatoriskt stadgande i enlighet med motionens yrkande. Anordnandet av källare skulle i vad avser det befintliga bostadsbeståndet ställa sig ytterst kostsamt. Vid nybyggnad bör kravet på fullgod matkällare dock icke eftersättas.

Landsorganisationen tillstyrker motionen.

Med hänsyn till de ofta betydande kostnader, som skulle vara förenade med att anordna källare till alla lägenheter med kök eller annat särskilt för matlagning avsett utrymme, anser utskottet i överensstämmelse med den uppfattning, som kommit till uttryck i flertalet av de i ärendet avgivna yttrandena, att det skulle vara ägnat att väcka betänkligheter att i hälsovårdsstadgan införa en föreskrift i enlighet med motionärens förslag. Särskilt för städernas del torde lämpligheten av en dylik föreskrift kunna ifrågasättas. Vid den moderna höghusbebyggelsen, där den bebyggda ytan är mycket begränsad i förhållande till antalet lägenheter, lära sålunda svårigheter möta att kunna i källarvåningen erhålla erforderligt utrymme för anordnande av någorlunda stora matkällare för alla lägenheterna. I hus med central värmeanläggning torde källarna ofta icke utan dryga isoleringskostnader kunna göras lämpliga för förvaring av matvaror. Vad den egentliga landsbygden beträffar höra väl därstädes till de flesta bostäder matkällare, ehuru de i många fall torde tarva förbättringar för att uppfylla de krav, som böra uppställas på fullgoda dylika källare.

Enär det måste anses vara av betydelse att hushållen, i den utsträckning så lämpligen låter sig göra, äga tillgång till goda förvaringsutrymmen för matvaror och då det härutinnan ofta torde brista i fråga om vad som rimligen bör kunna fordras, anser utskottet, att det skulle vara av värde om något kunde göras för att förbättra förhållandena. Såsom av informations-

styrelsens yttrande framgår, pågår också redan en utredning under medverkan av styrelsens avdelning för aktiv hushållning rörande det lämpligaste sättet för hushållens livsmedelsförvaring. Utskottet utgår ifrån att man vid denna utredning kommer att taga all nödig hänsyn till de i landets olika delar — städer (orstäder), tätorter, landsbygd etc. — rådande förhållandena och att utredningen kommer att bedrivas med erforderlig skyndsamtet. På grund härav anser sig utskottet icke böra förorda några ytterligare åtgärder i anledning av motionen.

Utskottet får alltså hemställa,

att ifrågavarande motion ej måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 23 mars 1943.

På utskottets vägnar:

IVAR EKSTRÖMER.

Närvarande: herrar Ekströmer, Heüman, Anders Andersson, Nils Elowsson, Carl Eric Ericsson, fru Sjöström-Bengtsson och herr Lindblom.
